

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Tryggare hem för barn (SOU 2022:71)

Tingsrätten har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande och lämnar nedan angivna synpunkter. I övrigt har tingsrätten inga synpunkter på de bedömningar och förslag som presenterats.

Förutsättningar för vårdnadsöverflyttning m.m.

Tingsrätten har inga invändningar mot förslaget om ändring av 6 kap. 8 § föräldrabalken. Det kan dock anmärkas att det är något osystematiskt att i aktuell bestämmelse föreslå att omständigheter som är av betydelse för prövningen ska anges uttryckligen i bestämmelsen samtidigt som förslaget om ändring av 6 kap. 2 a § föräldrabalken går i motsatt riktning.

Tingsrätten instämmer i bedömningen att barnet ska ha rätt till offentligt biträde vid prövningen av vissa frågor om vårdnadsöverflyttning. Däremot anser inte tingsrätten att det finns behov av att kunna förordna offentligt biträde i den utsträckning som föreslås i betänkandet.

Utredningen föreslår att offentligt biträde ska kunna förordnas vid prövningen av frågor om särskilt förordnad vårdnadshavare eller tillfällig vårdnadshavare enligt 6 kap. 7–8 a och 10 d §§ föräldrabalken. Enligt tingsrättens bedömning är det dock endast motiverat att förordna offentligt biträde för barnet när prövningen avser en överflyttning av vårdnaden från en eller båda föräldrarna till familjehemmet (6 kap. 8 § föräldrabalken).

Tingsrätten noterar också att utredningen gör bedömningen att det endast är aktuellt att förordna offentligt biträde när vårdnadsöverflyttningen innebär att vårdnaden om barnet flyttas från barnets föräldrar till någon annan. Som bestämmelsen är utformad skulle den dock även bli tillämplig när vårdnaden flyttas från båda föräldrarna till en av dem eller från den ena föräldern till den andra (se 6 kap. 7 och 8 a §§ föräldrabalken).

Om möjligheten att förordna offentligt biträde inskränks på det sätt tingsrätten förordar bör presumtionen för att biträde ska förordnas stärkas,

exempelvis genom en omformulering av den föreslagna bestämmelsen i 20 kap. 9 § tredje stycket ”*Offentligt biträde ska inte förordnas om **det är uppenbart att behov av biträde saknas***”. Utredningens exempel på situationer när det ofta saknas behov av biträde tar främst sikte på de måltyper som tingsrätten inte anser att biträde ska kunna förordnas för.

Vidare anser tingsrätten att offentligt biträde endast bör kunna förordnas för barnet. Föräldrarna är parter i domstolsprocessen och har ofta antingen rättsskydd eller rättshjälp.

Det bör övervägas om det är nödvändigt att i lag reglera att ett offentligt biträde ska föreläggas att inom viss tid yttra sig och kallas till förhandling, så som föreslås i 20 kap. 10 c § föräldrabalken. Enligt tingsrättens uppfattning följer detta redan av uppdraget i sig (jämför med vad som i dag gäller för ett rättegångsbiträde). Tingsrätten noterar också att den av utredningen föreslagna 20 kap. 10 § föräldrabalken är en lång paragraf i vilken allmänna handläggningsregler blandas med särskilda lämplighetskrav för den som ska förordnas som offentligt biträde för ett barn. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör det därför övervägas om paragrafen ska delas upp.

Slutligen bör det övervägas om inte ordet ”tidigast” kan tas bort i den av utredningen föreslagna bestämmelsen i 20 kap. 9 § andra stycket föräldrabalken. Bestämmelsen får samma innebörd även utan detta ord.

Ny lydelse av bestämmelsen om barnets bästa

Tingsrätten avstyrker förslaget om ändring av 6 kap. 2 a § föräldrabalken. Utredningen motiverar främst den föreslagna ändringen med att det i dag finns tillämpningsproblem. Enligt tingsrätten går det dock inte att genom lagstiftning komma åt det eventuella problemet med att domare behöver bli bättre på riskbedömningar eller tydligare i hur sådana bedömningar görs. Om lagstiftaren vill synliggöra ett av de angivna huvudsyftena med den föreslagna ändringen, att den s.k. kontaktprincipen ska få mindre genomslag, bör detta kunna åstadkommas genom mindre justeringar i nuvarande lydelse. Därtill kommer att utredningen, som har haft ett relativt snävt fokusområde på barn i familjehem, föreslår en ändring av portalparagrafen om barnets bästa utan att analysera hur ändringen kan komma att påverka mål om vårdnad, boende och umgänge i stort.

Sakkunnigutlåtande från psykolog

Tingsrätten avstyrker utredningens förslag att sakkunnigutlåtande från psykolog ska kunna inhämtas i mål om vårdnad, boende och umgänge.

Barnen träffar redan i dag flera olika personer under handläggningsprocessen och det kan ifrågasättas om det är till deras bästa att de, exempelvis efter en vårdnads-, boende- och umgängesutredning, ska behöva träffa ytterligare en person att gå igenom sin livssituation med. Det kan även ifrågasättas i vilken utsträckning ett utlåtande från en psykolog som träffat barnet en kortare stund skulle kunna vara vägledande för domstolens bedömning.

I handläggningen har deltagit chefsrådmannen Ylva Teurneau samt rådmännen Fredrik Forssman och Linnéa Brossner.

Föredragande har varit tingsfiskalen Edvin Dahlberg.

Ylva Teurneau

Fredrik Forssman

Linnéa Brossner